

COMMUNITY VORMING TIJDENS HET OPLEIDEN VAN ACADEMISCHE LEERKRACHTEN

Onderzoeker: Lucian Stan

HOOFDVRAAG

Op welke manier kan op student- en opleidersniveau gewerkt worden aan community vorming ten behoeve van het opleiden van de academische leerkrachten met als doel om bij te dragen aan:

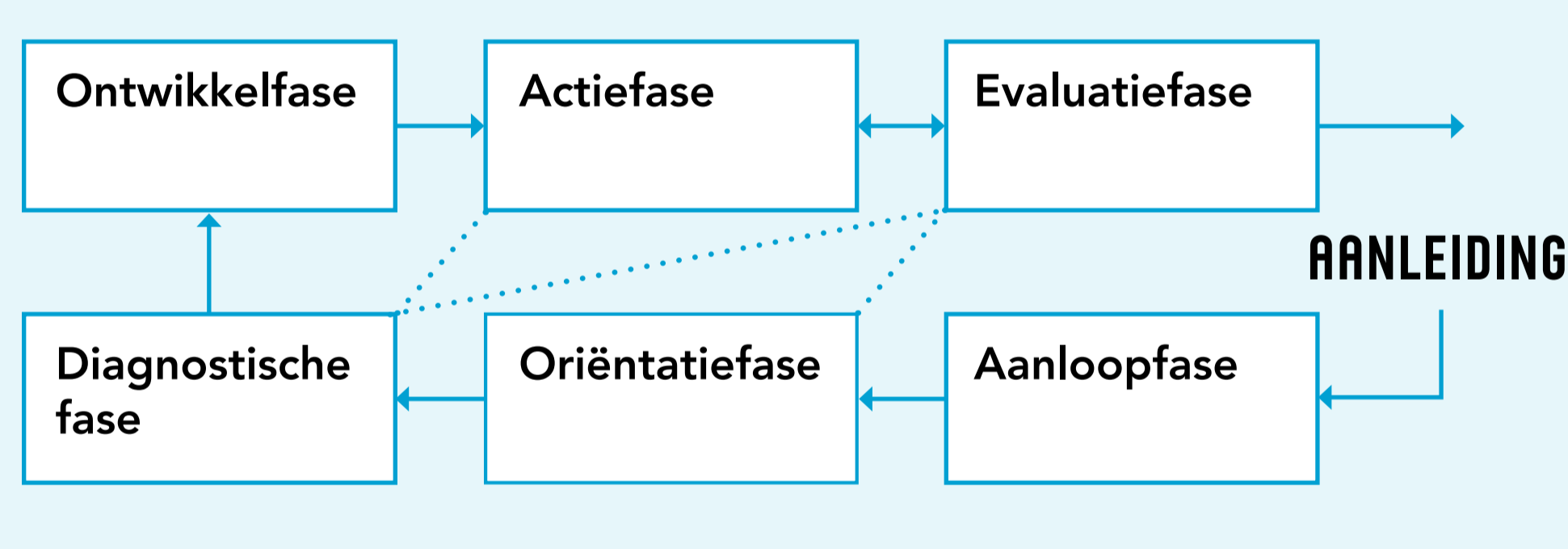
- Het vergroten van de onderzoekende cultuur binnen de scholen en opleidingsinstituten.
- Het versterken van de positie van de academische leerkracht binnen de regio Utrecht.
- De vier werelden (hogeschool, universiteit, studenten en werkveld) dichter bij elkaar brengen?

AANLEIDING EN DOELSTELLING

HU-Pabo, Universiteit Utrecht en de samenwerkende schoolbesturen hebben het afgelopen studiejaar een aanvraag gedaan voor een Opleidingsschool, een nieuw samenwerkingsverband voor het opleiden van leerkrachten, waarbinnen de academische leerkracht beter gepositioneerd wordt. Deze aanvraag was erop gericht om academische leraren op te leiden binnen een onderwijspraktijk waar hun academische vaardigheden optimaal ontwikkeld en benut worden. Dit vraagt om een academische lerarenopleiding waarin opleiders van de universiteit, opleiders van de hogeschool en opleiders uit de stagescholen in verbinding met elkaar onderwijs verzorgen en aan de slag gaan om de theorie aan de praktijk te koppelen en vice-versa.

ONDERZOEKSMETHODE

Er werd gebruik gemaakt van de methode van participatief actieonderzoek. Kenmerk van een participatief actieonderzoek is dat de onderzoeksactiviteiten niet alleen gericht zijn op het vergaren van kennis en inzichten, maar ook gericht zijn op het verbeteren van het handelen (Migchelbrink, 2016).

ORIËNTATIEFASE

Huidige situatie

Binnen de ALPO-opleiding leken de afgelopen jaren de HU en UU steeds meer uit elkaar te groeien in de aansturing van studenten. De communicatie tussen studenten, HU, UU en de stagescholen verliep ook niet zoals gewenst. Gedurende de afgelopen jaren is het opgevallen dat niet alle scholen binnen de Opleidingsschool Utrecht-Amersfoort geschikt zijn om ALPO-studenten te begeleiden. Dit komt onder anderen door tijd- en geldgebrek, door beperkte kennis over de ALPO-opleiding en over de benodigde onderzoeksvaardigheden, en door personeelstekorten- en wisselingen. De oprichting van een nieuwe Opleidingsschool zou voor alle partijen extra financiële middelen met zich meebrengen om aan de gewenste doelen te gaan werken.

Gewenste situatie

Er moet structureel aan de verbinding tussen het werkveld UU en HU worden gewerkt, waarbij 'samen leren' telkens moet worden benadrukt. Al de betrokken partijen hanteren hetzelfde beroepsbeeld en dezelfde definitie van een onderzoekende cultuur

en hebben dezelfde beeld over het positioneren van de academische leerkracht en de begeleiding die daarbij nodig is. Kennis over de ALPO-opleiding bij de schoolopleider, de schoolleider en de praktijkopleider, is hierin cruciaal.

PLANNINGSFASE

De gewenste situatie kan volgens de deelnemers bereikt worden door de theorie van boundary crossing in te zetten. Deelnemers komen tijdens de actiefase, op basis van gezamenlijke interesses, bij elkaar gedurende meerdere Boundary Cross Cafés (BCC's). Deze BCC's zouden het liefst fysiek op een locatie moeten plaatsvinden, een informele sfeer hebben, voldoende ruimte bieden voor interactie en verbinding en ruimte bieden voor kennisdeling.

ACTIEFASE

De theorie van boundary crossing, met de keuze voor de daarbij behorende BCC's, bleek deels geschikt te zijn om aan het proces van community vorming te werken. De BCC's hebben ervoor gezorgd dat er een gezamenlijk beroepsbeeld is ontstaan, dat er nieuwe werkafspraken zijn gemaakt en dat er nieuwe grensobjecten ontwikkeld zijn. Aan de andere kant, bleek de keuze van de BCC's beperkt geschikt te zijn om de gehele ALPO-gemeenschap bij het proces te betrekken.

De theorie van het sociaal kapitaal zou een goede aanvulling op de theorie van boundary crossing kunnen zijn. Sociale relaties binnen een gemeenschap zijn voorwaardelijk voor het ontstaan van die gemeenschap. Veiligheid, gelijkheid, vertrouwen, wederkerigheid, vriendelijkheid en gezamenlijke normen en waarden zijn voorbeelden van gezonde relaties die binnen een gemeenschap moeten ontstaan (Phillips & Pittman, 2009). Aandacht besteden aan deze factoren, samen met het zoeken naar balans tussen verbindend sociaal kapitaal en overbruggend sociaal kapitaal, is bevorderend voor de groei van een gemeenschap. Daarnaast kan het gericht inzetten van de kernwaarden van het vakgebied van community development de ALPO-gemeenschap optimaal kunnen laten ontwikkelen, namelijk: participatie, inclusie en diversiteit, duurzaamheid en integraal werken.

Kernwaarden van community development

Theorie van sociaal kapitaal

Theorie van boundary crossing

Ontwikkeling van de ALPO-gemeenschap

CONCLUSIE

Het antwoord op de hoofdvraag van dit onderzoek is dat er een combinatie nodig is van de theorie van boundary crossing (met regelmatige boundary crossing analyses om het proces te optimaliseren), van de theorie van het sociaal kapitaal en van de kernwaarden van community development om optimaal aan community vorming bij de ALPO te kunnen werken.

AANBEVELINGEN

AANBEVELING 1:

Faciliteer de deelnemers optimaal.

Zorg ervoor dat het programmteam, de grensgangers en de deelnemers optimaal gefaciliteerd worden in tijd, geld en middelen. De rol van projectleiders is voorwaardelijk in de begeleiding van het proces van boundary crossing.

AANBEVELING 2:

Betrek alle stakeholders bij het proces.

Zorg voor een relatief complete, diverse en representatieve groep deelnemers die voor voldoende generatieve spanning zorgt en investeer tijd in de relatie met zowel zichtbare stakeholders als stakeholders die minder goed te bereiken zijn.

AANBEVELING 3:

Betrek de strategische lagen.

Een intensieve en een actieve begeleiding vanuit hogere lagen is voorwaardelijk voor zowel het proces van boundary crossing als voor het proces van gemeenschapsvorming.

AANBEVELING 4:

Ontwikkel voldoende kwaliteiten en vaardigheden.

Begeleid actief zowel de grensgangers als de deelnemers in de ontwikkeling en de uitvoering van hun rollen, door hen structureel boundary-crossing kwaliteiten- en vaardigheden te helpen ontwikkelen.

AANBEVELING 5:

Ontwikkel nieuwe grensobjecten.

Onderzoek de mogelijkheid om naast het Boundary Cross Café nog een aanvullend grensobject te introduceren, om op deze manier de gehele ALPO-gemeenschap te bereiken.

AANBEVELING 6:

Integreer theorieën vanuit het vakgebied van community development.

Zorg voor een optimale integratie van de theorie van het sociaal kapitaal binnen het proces van boundary crossing en blijf de kernwaarden van community development centraal stellen.

Het onderzoeksrapport is te vinden op de volgende pagina: www.hu.nl/onderzoek/projecten/community-vorming-tijdens-het-opleiden-van-academische-leerkrachten

LITERATUUR

Migchelbrink, F. (2016). *De kern van participatief actieonderzoek*. Amsterdam: SWP.
Phillips, R. & Pittman, H. R. (2009). *An introduction to community development*. Abingdon: Routledge